

Revidert¹ handlingsdel til kommunedelplan landbruk for Rælingen 2016 - 2027 – vedtatt 31.08.2021

4.1 HOVEDMÅLSETTING FOR MATPRODUKSJON

Øke matproduksjonen i Rælingen i takt med befolkningsveksten i landet

Delmål 4.1 A: Sikre et sterkt jordvern					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Sikre jordbruksarealet	Sikre jordbruksarealet til matproduksjon gjennom strategien om Grønn strek og fastholde kommuneplanens vedtatte arealformål.	Utbyggingservice	Arbeidstid	Løpende
II	Praktisering av jordloven	Gjennomføre en streng praktisering av jordloven og unngå fradeling eller omdisponering av jordbrukets egne arealer.	RKL	Arbeidstid	Løpende
III	Erstatningsareal	I reguleringsprosesser vurdere muligheten til å kunne etablere erstatningsareal for dyrket areal som går ut som landbruksformål. <i>Innlemme prinsippet om erstatningsareal i kommuneplanens arealdel</i>	Utbyggingservice	Arbeidstid	Løpende 2021

¹ ***Endringene i dokumentet er lagt inn med fet og kursiv skrift.***

Delmål 4.1 B: Tilrettelegge for bedre utnyttelse av ressursene i utmarka					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
IV	Kartlegge nye mulige beiter	Kartlegge mulige arealer i utmarka, som gamle havnehager og strandsoner langs Øyeren og Nitelva, som kan brukes til husdyrbeite.	RKL	Arbeidstid	Løpende
V	Stimulere gjenåpning av gamle beiteområder i utmarka	Veilede om utarbeidelse av skjøtselsplaner til gjenåpning av gamle beiter og oppfordring til å søke tilskudd til rydding og inngjerding i utmarka	RKL	Arbeidstid	Løpende

Delmål 4.1 C: Øke kompetansen og rekruttering til landbruket					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
VI	«Skolehageprosjekt»	Utvikle et samarbeid mellom skolen (barn og unge) og landbruket om urbant landbruk	RKL + Barn og oppvekst	Prosjekt	2022-2024
VII	Samarbeidsprosjekt mellom skolene og skogforvaltningen	Utredning om praktisk skogforvaltning i skolesektor i kommunen.	RKL	Arbeidstid	Løpende

Delmål 4.1 D: Gjøre arealer mer produktive					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
VIII	Leid areal holdes i hevd	Sikre at eid og leid areal holdes i hevd ved å følge opp driveplikten.	RKL	Arbeidstid	Løpende
IX	Bedre drenering	Gjennom veiledning, formidling av ny kunnskap og oppfordring til å søke tilskudd øke innsatsen på dreneringstiltak.	RKL	Arbeidstid	Løpende

4.2 HOVEDMÅLSETTING FOR NÆRINGSUTVIKLING I LANDBRUKET

Flere nye landbruksbaserte næringer på gårdene i Rælingen

4.2.1 Småskala matproduksjon og turisme

Delmål 4.2 A: Kommunen skal legge til rette for utvikling av småskala- og spesialitetsprodukter som gir økt næringsvirksomhet

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Næringsutvikling og gründervirksomhet	Kommunen skal inkludere landbruket i sitt strategiske arbeid med næringsutvikling og gründervirksomhet i Rælingen. <i>Innlemme landbrukets del i kommuneplanens samfunnsdel</i>	Rådmannskontoret	Arbeidstid	2022
II	Næringsutvikling for landbruk og reiseliv	<i>Økt verdiskaping etablert på kulturhistorien knyttet til fløting og sagbruk, og naturverdiene knyttet til Nordre Øyeren,</i> som en del av grunnlaget for næringsutvikling for landbruk og reiseliv.	RKL + Kultur + Viken Fylkeskommune	Arbeidstid + midler fra prosjekt Nordre-Øyeren mulighetenes arena	Løpende

Delmål 4.2 B: Skape grunnlag for at mat fra Rælingen kan markedsføres gjennom et initiativ for en felles markedsføring i regionen					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
III	Kurs om næringsutvikling i landbruk	Kommunen skal formidle seminar/kurs for interesserte bønder/foredlere.	RKL	Arbeidstid	Løpende
IV	Veiledning om næringsutvikling i landbruk og tilleggsnæringer	Kommunen skal veilede i veien fra idé til produkt, mht. støtteordninger og egnede rådgivningsorgan.	RKL + Etablerer tjeneste Nedre Romerike	Arbeidstid	Løpende

Delmål 4.2 C: Kommunen skal stimulere til økt besøk av turister, også lokalbefolkning knyttet til opplevelser i Rælingens kultur- og naturlandskap fra Østmarka til Øyeren og sikre kobling mellom landbruk, natur- og kulturminneverdier					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
V	Byåa - prosjekt	Kommunen skal stimulere til åpning av landskapet ved hjelp av kulturlandskapstiltak via eksisterende tilskuddsordninger. Synliggjøre kulturminner og tilgjengelighet for allmenheten i kulturlandskapet av nasjonal interesse (KULA-område)	Kultursektor + RKL	Arbeidstid	2020 - 2022
VI	Gode løsninger for næring knyttet til landbruk og turisme	Kommunen skal avveie ulike hensyn og bidra til løsninger for næring knyttet til landbruk og turisme, som eks. overnatting og aktiviteter, ved ny bruk av landbruksbygninger og fritidsboliger knyttet til landbrukseiendommer (eks. tilleggsnæring fra hytteutleie i Nordre Øyeren)	RKL + Utbyggingservice	Arbeidstid	Løpende

4.2.2 Landbruket som en produsent av sosiale og medmenneskelige verdier

Delmål 4.2 D: Kommunen skal bidra til partnerskap mellom kommunen og landbruket innen helse, skole og omsorg for å utvikle hensiktsmessige arenaer for hele befolkningen.

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Grønn omsorg	Kommunen skal legge til rette for å etablere tjenester innen «grønn omsorg».	RKL + Tjenestekontoret for helse og omsorg	Arbeidstid	Løpende

4.2.3 Urbant landbruk

Delmål 4.2 E: Kommunen skal legge til rette for urbant landbruk

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Vurdere urbant landbruk i planlegging	Rælingen kommune skal i utbyggingsprosjekter vurdere muligheter for urbant landbruk / andelslandbruk.	Utbyggingservice	Arbeidstid	Løpende
II	Veiledning om urbant landbruk	Kommunen skal aktivt bidra med kunnskap om urbant og bynært landbruk, for grunneiere og øvrige befolkning som ønsker å ta initiativ til andelslandbruk, parselhager eller andre former for hagebruk.	RKL	Arbeidstid	Løpende
III	Kunnskapsformidling	Kunnskapsformidling om urbant og bynært landbruk i samarbeid med Blystadlia miljøforum og landbruksnæringen	RKL + Blystadlia miljøforum	Prosjekt	2022 - 2024
IV	Kartlegging av arealer til urbant landbruk	Kartlegge arealer som er egnet til urbant landbruk, inkludert egnede dyrkingsarealer i gåavstand fra alle skoler.	RKL	Prosjekt	2022 - 2024

4.3 HOVEDMÅLSETTING FOR KULTURLANDSKAP OG KULTURMINNER

Åpent kulturlandskap for friluftsliv og naturopplevelser

Delmål 4.3 A: Kommunen skal ha et levende og åpent kulturlandskap der natur- og kulturminne-verdier ivaretas					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Økt skjøtsel	Økt stimulering til skjøtsel av kulturlandskapet ved beiting, slått og rydding av kratt, gjennom tildeling av eksisterende tilskuddsordninger.	RKL	Arbeidstid + miljømidler	Løpende
II	Støtte til frivillige	Kommunen skal støtte opp om frivillig arbeid for rydding/beiting rundt kulturminner i landbrukets kulturlandskap.	Kultur	Arbeidstid + kommunalt tilskudd til frivillig arbeid	Løpende
III	Siktlinjer fra bilvei	Kommunen skal stimulere til rydding av siktlinjer fra bilvei ut i kulturlandskapet og særlig til rydding av siktlinjer ut i Nitelva og Øyeren.	RKL	Arbeidstid + Prosjektmidler (500.000)	2017 Utgår
IV	Raviner	Ivareta Rælingens særpregede landskap med raviner. ~~Kartlegge ravinlandskapet for bedre sikring av kunnskapsgrunnlaget.~~	RKL + Rådmannskontoret	Arbeidstid	Løpende

4.4 HOVEDMÅLSETTING FOR KLIMA, FORNYBARENERGI OG FORURENSNING

Stimulere til bevissthet rundt, og legge til rette for at landbruket i kommunen kan opprettholde og utvikle produksjonen med en klimavennlig driftsform. Stimulere til effektive forurensningstiltak for renere vassdrag i Rælingen.

4.4.1 Skogbruk

Delmål 4.4 A: Kommunen skal opprettholde karbonlageret i skogen gjennom aktiv, bærekraftig skogpolitikk

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Produktive skogarealer	Ved tiltak/utbygging som berører skog skal hensynet til skogens bonitet synliggjøres og vurderes mot øvrige hensyn.	RKL + Utbyggingservice	Arbeidstid	Løpende
II	Målrettet skogkultur	Informere om foryngelsesplikten og oppfordre til tette foryngelser ved behandling av hogstmeldinger. <i>Gjennomføre ungskogpleie prosjekt (JOBU-prosjekt), der ungdom brukes som skogsarbeidere</i>	RKL	Arbeidstid + skogsmidler (NMSK) <i>Arbeidstid + midler fra Viken Fylkeskommune</i>	Løpende <i>2021-2023</i>
III	Norsk trevirke i kommunale bygninger	Det skal foreligge en vurdering om tre egner seg som byggemateriale i prosjektet ved alle kommunens nybygg. Vurderingen skal gjøres i miljøprogram for bygg- og anleggsprosjekter.	Eiendom + rådmannskontor	Arbeidstid	Løpende

4.4.2 Jordbruk og klimagasser

Delmål 4.4. B: Bevisstgjøre aktører i landbruket på klimagevinsten ved ulike driftsmetoder, og oppfordre og informere om muligheter og støtteordninger knyttet til dette

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Informasjon og veiledning om klimasmart landbruk	Informere om «klimasmart landbruk» og insentivene som finnes for å begrense utslipp av klimagasser fra landbruket via kommunes og landbrukskontorets nettsider. Oppfordre bønder til å søke på støtteordninger til tiltak som gir klimagevinst.	RKL + Landbruksrådgivingen	Arbeidstid + miljøtilskudd	Løpende
II	Miljøvennlig håndtering av husdyrgjødsel	Bygge kunnskapen om kompostering og håndtering av husdyrgjødsel.	RKL	Prosjekt + Viken Fylkeskommune	2018 Utsettes til 2021/22

4.4.3 Fornybar energi

Delmål 4.4 C: Rælingen skal ha bærekraftig energiproduksjon i landbruket

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Bioenergi fra landbruket	Kommunen skal gi veiledning om grunnlag for bioenergiltak basert på landbrukets ressurser.	RKL	Arbeidstid	Løpende

4.4.4 Forurensning til vann

Delmål 4.4 D: Vannkvaliteten i vassdragene skal ligge innenfor tiltaksklasse I og II – jf. EUs vanndirektiv.

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Beredskapsplan	Kommunen skal ha en beredskapsplan knyttet til ekstremvær forårsaket av klimaendringer.	RKL	Arbeidstid	Løpende
II	Rådgivning <i>om spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)</i>	<i>Stimulere til miljøprosjekter (fangdam, utbedring av hydroteknisk anlegg og gamle bekkelukkinger) på gård for å redusere avrenning fra landbruket til vassdrag, gjennom SMIL-ordningen.</i>	RKL	Arbeidstid + miljøtilskudd	Løpende
III	<i>Drenering av jordbruksjord</i>	<i>Stimulere til økt drenering av jordbruksjord gjennom dreneringstilskuddsordningen.</i>	RKL	<i>Arbeidstid + miljøtilskudd</i>	<i>Løpende</i>
IV	<i>Regionalt miljøprogram (RMP)</i>	<i>Stimulere til årlige miljøtiltak (utsatt pløying, vegetasjonssoner langs vassdrag, miljøvennlig spredning av gjødsel, redusert bruk av kjemiske plantevernmidler) for å hindre avrenning fra landbruket gjennom RMP-ordningen.</i>	RKL	<i>Arbeidstid + miljøtilskudd</i>	<i>Løpende</i>
VI	<i>Miljøvennlig gjødsellagring</i>	<i>Veiledning og informasjon om miljøvennlig lagring av gjødsel.</i> <i>Oppfølging og kontroll av kravene i forskrift om gjødselvarer mm.</i>	<i>RKL i samarbeid med Vannområde Øyeren</i> RKL	<i>Arbeidstid</i>	<i>Løpende</i>

4.5 HOVEDMÅLSETTING FOR FRILUFTSLIV OG FOLKEHELSE

Tilrettelegge for økt bruk av friluftslivsområder i folkehelsearbeidet

Delmål 4.5 A: Kommunen skal være en brobygger mellom jord- og skogbruk som næring og friluftslivsinteresser og bidra til å tilrettelegge for økt bruk av friluftslivsområder for kommunens og regionens innbyggere.

ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Tilrettelegge for bruk av Østmarka	Kommunen skal sammen med grunneiere tilrettelegge for økt bruk av Østmarka, i forståelse med aktiv skogsdrift.	Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	Arbeidstid	Løpende
II	Informasjon om landbruk og friluftaktiviteter	Kommunen skal i samarbeid med grunneierne informere om landbruket og kulturlandskapet i forståelse med friluftaktiviteter. <i>Informasjonskampanje om riktig bruk av friluftsområder i Marka ifm. korona</i>	RKL + <i>Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv</i>	Arbeidstid	Løpende 2021

4.6 HOVEDMÅLSETTING FOR BEREDSKAPSPLANEN
Gjennomføre en god håndtering av kriser i landbruket

Delmål 4.6 A: Følge beredskapsplanen slik den beskriver prosedyrer					
ID	Navn på tiltak	Kort beskrivelse	Ansvarlig enhet	Kostnad	Når
I	Evaluering	Evaluere og gjennomgå landbrukets beredskapsarbeid årlig.	RKL	Arbeidstid	Periodevis
II	Oversikt av tilgjengelig redskaper	Kommunen skal holde en oversikt over redskaper i landbruket som kan være til hjelp ved skogbrann i kommunen.	RKL	Arbeidstid	Periodevis
III	Revisjon av beredskapsplan	Beredskapsplan med forskjellige scenarier, ROS-analyse og tiltakskort	RKL i samarbeid med beredskapsansvarlige i kommunene	Prosjekt	2021